

Kulturdepartementet
Pb. 8030 Dep
NO 0030 Oslo

postmottak@kud.dep.no

Oslo, 11.1.15

Høring rammevilkår for lokalradio i forbindelse med digitalisering av radiomediet.

IKT-Norge viser til høringsbrev av 28.10.14 og vi takker for at vi er utpekt som høringsinstans.

IKT-Norge har siden forsøkene med DAB startet i NRK vært skeptiske til teknologien. Vi mener det er svært dårlig samfunnsøkonomi å satse på en teknologi som allerede er utdatert. DAB har stått på stedet hvil i snart 20 år, mens andre digitale teknologier har gjort gigantiske sprang fremover. FM vil kunne løse de oppgaver som DAB nå skal overta, inntil den teknologiske utviklingen er mere avklart.

IKT-Norge har merket seg at det ikke ble gjennomført noen økonomisk konsekvensutredning vedrørende beslutningen om å satse på DAB som bærer for digitalradio i Norge. Beslutningen ble tatt før KS-regimet ble innført i Finansdepartementet. Vi er sterkt tvilende til om beslutningen hadde vært den samme om en vurdering hadde blitt gjennomført av Finansdepartementet.

Når Medietilsynet foreslår at ingen allmenradio eller 24/7-radio etter 2017 eventuelt 2019 skal kunne fortsette å sende i FM-nettet i konsesjonsområdene 03-01 Oslo, 03-02 Stor-Oslo; 02-04 Nesodden, 12-05 Bergen, 12-08 Askøy, 11-03 Stavanger og 15-03 Trondheim, mener IKT-Norge at det er en feilslått mediepolitikk. En mediepolitikk som ikke setter lytterne i fokus, og som vil svekke mediemangfoldet.

For å synliggjøre hvor feil det er å stenge FM vil jeg sitere adm. dir. i BBC Helen Baaden som i klartekst har uttalt at det ikke er aktuelt å stenge FM i England, fordi lytterne må være i fokus. Det må bemerkes at dette kommer fra BBC, allmenkringkasteren som har gått lenger i sin satsing på DAB, enn noen andre nasjonale kringkasterne. Å sette lytterne og radiomediet i fokus bør også være departementets fremste oppgave.

Feilgrepet man nå legger opp til i Norge er å være opptatt av teknologien, fremfor å være opptatt av lytterne. Vi håper at departementet ser denne utfordringen. Som generalforsamling for NRK har departementet en spesiell oppgave, men ikke desto mindre er det svært viktig at man nå fokuserer på lytterne og mangfoldet i eteren, fremfor på de ønsker ledelsen i NRK fremsetter.

Optimismen fra 1981 med Lars Roar Langslets frislipp av lokalradio må bringes tilbake. Mangfoldet må i fokus og FM må få lov til å leve videre. Dersom det ikke skjer kan Norge bli et land med et statlig radiomonopol og et kommersielt radiomonopol. Det er vanskelig å tro at det er dette departementet og Stortinget har ønsket. Går man tilbake til debatten i Stortinget i forbindelse med behandlingen av Stortingsmeldingen var det i alle fall ikke mindre mangfold som var hensikten. Det vil nå skje om FM slukkes, også for nærradiostasjonene.

FM-nettet fungerer utmerket og det eksisterende FM-nettet kan ikke brukes til annet enn radio. Å slukke dette nettet for å fremme overgangen til DAB er en svært uklok beslutning som vil skade mangfoldet. I løpet av få år vil DAB være å anse som en parentes, fordi ny og vesentlig billigere teknologi overtar. Dette kan sammenlignes med Ruter-skandalen, bare at summene for DAB vil bli vesentlig høyere. Man investerer store summer i hardware som allerede er foreldet, og så finner man ut at en enkel app løser hele problemet. Å presse nærradiostasjoner over på DAB er en svært uklok beslutning, når FM-nettet fungerer utmerket og vi har en meget stor penetrasjon av FM-radioer i Norge.

Hele verden hører i dag på radio først og fremst via FM og internet. Online lytting øker meget raskt i forbindelse med utviklingen av smartmobiler og bredbånd. DAB finnes i dag ikke i noen mobiltelefoner, rett og slett fordi teknologien er så lite utbredt på verdensbasis og dessuten fordi DAB-teknologien egner seg svært dårlig i telefoner fordi teknologien er svært energikrevende. DAB i en smarttelefon vil tømme batteriet for strøm i løpet av kort tid.

I løpet av 2016 vil 4G være utbygget i hele landet og 5G som vil være 1000 ganger raskere enn 4G vil komme på markedet i Norge i 2018-2020. Med 5G kan man laste ned en helaftens spillefilm på 800MB på ett sekund. Videre bygges det ut trådløse soner, og fiber over hele landet, samt at det også bygges ut satellittbasert bredbånd. Dette medfører at den teknologiske utviklingen er i større endring enn den noen gang har vært. Fremfor å stenge FM-nettet bør man la det leve videre, slik at både lytterne og kringkasterne kan velge mangfold i en tid hvor den teknologiske utviklingen er mere usikker enn noen gang. Skal nærradiostasjonene investere i nytt og dyrt utstyr basert på DAB er vi svært redd for at mangfoldet i eteren blir borte. Dette vil skade hele det nasjonale mediebildet og vil også bidra til at vår evne til å

varsle ved kriser og katastrofer blir vesentlig mindre. Dette må tillegges vekt og slukning av FM bør også behandles av det arbeidet som nå utføres av Lysneutvalget i forbindelse med nasjonal sikkerhet og sårbarhet.

DAB har av NRK og Digitalradio Norge vært fremstilt som den teknologien som erobrer verden når det gjelder kringkasting av radio. Dette er direkte feilinformasjon. DAB står i dag for mindre enn 1% av den totale radiolyttingen. Det er høyst usikkert om og eventuelt når andre land kommer til å slukke FM og det bør være et betydelig tankekors for norske myndigheter. Så sent som i Dagens Næringsliv 7.1.15 skriver Ole Jørgen Torvmark daglig leder i Digitalradio Norge at: *“ Sverige og Sveits har kunngjort 2022 som slukkedato for FM.”* Dette er direkte feilinformasjon. Sverige har ennå ikke behandlet saken og ingen politiske vedtak er tatt. Det er stor motstand mot slukking av FM i den nye svenske regjeringen og den pågående granskningen som Riksrevisjonen nå gjennomfører av SR, vil også kunne ha stor innvirkning. Det er fortsatt helt uavklart hva Sverige kommer til å gjøre. Det er høyst uklart hva motivene til Digitalradio Norge er for å spre slik feilinformasjon? Vi vil overlate til departementet å trekke sine egne konklusjoner rundt dette.

Vi vil også påpeke at stenging av FM vil kunne være et nasjonalt sikkerhetsproblem. Ved kriser vil norske og utenlandske biler vanskelig kunne varsles om FM-båndet i f.eks. Oslo stenges. Alt for få norske biler har DAB-radio og mange nye biler leveres fortsatt kun med FM. Salget av DAB-adaptore har ikke tatt av og IKT-Norge stiller seg meget tvilende til de tall som presenteres for DAB-lytting i bil. Adapter er tungvint, har dårlig brukervennlighet og medfører at man f.eks. ikke kan lade mobilen samtidig. Utbredelsen av DAB i bil er en av de viktigste årsakene til at slukkedato for FM for det nasjonale båndet bør utsettes til tidligst 2019, som Stortingsmeldingen åpner for.

Nasjonalt Risikobilde for 2014 ble lagt frem i Desember 2014. Her er konklusjonen at all trafikk til DAB nettet går på kun en infrastruktur. En feil i dette sentrale nettet er nok til å slå ut kriseberedskapen i Norge. FM nettet for lokalradio er ofte bygget ut utenom det sentrale nettet og er Norges eneste beredskapskanal hvis alt annet bryter sammen. Det er meget uheldig om man skal slå av FM nettet i storbyene og la det fortsette på landet. Det er jo nettopp i storbyene folk både bor og jobber. Og hvor risikoen for f.eks. terroranslag vil kunne være størst. Rene kommersielle synspunkt fra NRK, MTG m.fl. må i denne saken veies opp mot beredskap, samfunnsøkonomi og en mangfoldig mediepolitikk.

Regjeringen bør utsette hele DAB prosjektet til 2019 slik det åpens for i St.meld. 8 (2010 – 2011) om digitalisering av radiomediet og slik Stortingets vedtak om

samordning med Sverige og Danmark åpner for. DAB vil ikke ha et tilstrekkelig markedsgrunnlag i 2017 til å erstatte FM, all den tid det ikke er lytting på DAB som måles, men digital lytting. Situasjonen i våre naboland vedr. overgang til DAB og

slukking av FM som det vises til i St.meld. nr. 8 er mere uklar enn på lenge og dette må man ta hensyn til, slik det poengteres i Stortingsmeldingen.

I Norge har NRK og etter hvert MTG vært pådrivere for å innføre DAB og få slukket mest mulig av FM-nettet. Tilsynelatende har de erkjent at skal de lykkes med dette må det skapes noen "skinmuligheter" for lokalradio. De har derfor engasjert seg både i utbyggingen av den lokale DAB blokka, foreslått støtteordninger for mindre radiostasjoner og startet en konkurrent til NLR.

Det har tilsynelatende ikke vært genuin interesse for lokalradios kår som har vært årsaken til dette engasjementet.

De vil bruke Norkrings konsesjon for Riksblokk 2 til å bygge ut lokale nett. Dette reiser nye og omfattende mediepolitiske og konkurranserettslige problemstillinger. Det er et krav fra Forening Norsk lokalradio om offentlig støtte på 30 millioner kroner. Dette er dårlig samfunnsøkonomi. For de fleste konsesjonsområdene er det kun en eller to aktører som da skal benytte sendernettet. Kapasiteten på sendernettet utgjør 18-24 radiokanaler. Det betyr at en infrastrukturstøtte på 30 millioner kroner vil gå til å bygge ut digitalt lokalradionett hvor 95% av kapasiteten kommer til å stå ubrukt. IKT Norge mener dette er helt uakseptabel sløsing med samfunnets ressurser. Frekvenser er en viktig og begrenset ressurs, som bør utnyttes langt bedre.

IKT-Norge vil sterkt advare mot en stenging av FM-nettet. Vi kan bli det eneste landet i verden som fysisk stenger et høyst oppegående nett. FM-nettet vil kunne bidra til sikkerhet i kriser og det er svært viktig for å sørge for at vi også i fremtiden vil ha et rikt og kulturelt mangfold i den norske eteren og det er all grunn til å se med stor bekymring på overgangen til DAB i den norske bilparken. Den teknologiske utviklingen går nå så raskt at det vil være svært god samfunnsøkonomi å holde liv i FM-nettet en del år til og i alle fall inntil den teknologiske utviklingen er mere avklart. Slukkes FM i 2017 vil det gå tapt for alltid. DAB har blitt hevdet å være fremtiden helt siden 90-tallet. Vi kan slå fast at DAB dessverre ikke har slått til som teknologi og det er forventet at de investeringer som nå gjøres og som må gjøres for å få lokalradioene over på DAB- plattformen vil kunne bli svært kortvarige. Økonomien til hardt pressede lokalradioer vil ikke tåle flere teknologiskifter i løpet av kort tid.

Det er kommersielle krefter som har presset frem DAB i Norge for å sikre sin egen posisjon og interesser. Regjeringens oppgave må nå være å sette radiomediet, lytterne, samfunnsøkonomien og nasjonal beredskap i fokus.

Mvh.

Per Morten Hoff

IKT-Norge

Oscarsgate 20

0352 Oslo